

Svaleklire *Tringa ochropus*

Green sandpiper

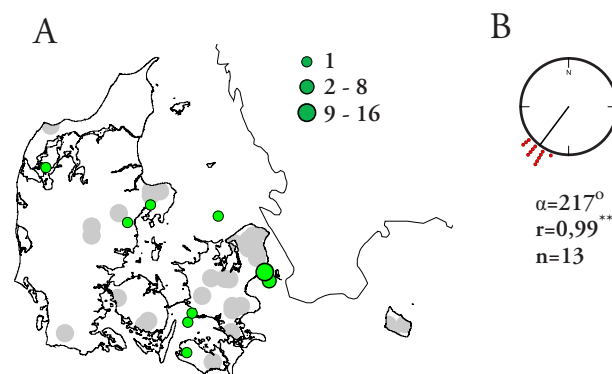

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Svalekliren yngler ved moser og vandhuller i nåle- og blandingsskov i det meste af Nordeuropa og videre østover gennem Sibirien. Siden 1950'erne har arten ynglet fåtalligt i Danmark, og der er i dag en lille bestand, primært i de nordsjællandske skove. Danmark passerer af trækgæster i april og begyndelsen af maj og igen fra midten af juni til september (Meltofte 1993). Arten overvintrer i tropisk Afrika og i mindre antal i Vesteuropa og Middelhavsområdet.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er der i alt ringmærket 755 svaleklirer i perioden fra 1928 til 2001 – hovedparten i 1950'erne, 1960'erne og 1970'erne (fig. 4). Kun 31 af de mærkede fugle er genfundet, og heraf var 24 mærket på Amager (fig. 2A). De genmeldte fugle er alle mærket i juli og august (fig. 3). Omkring halvdelen var ungfugle i deres første kalenderår. De mærkede fugle var sandsynligvis trækgæster, og vores viden om den

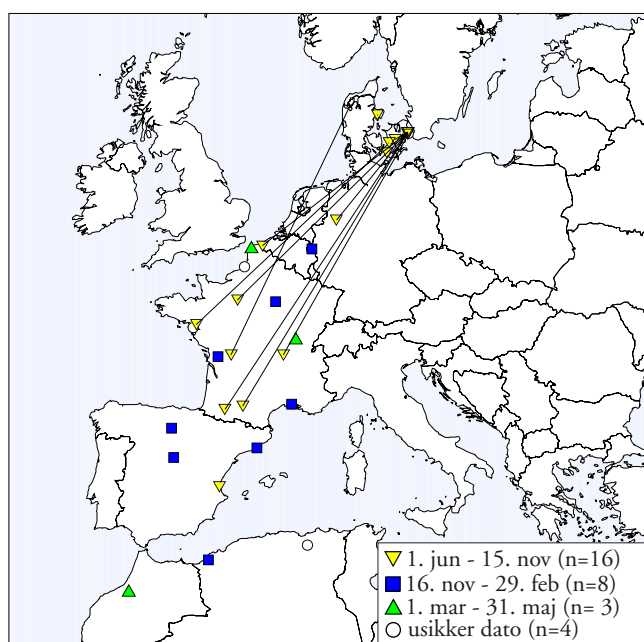

Fig. 1. Samtlige genfund af svaleklire ringmærket i Danmark (n=31). Linjer angiver direkte træk. All recoveries of green sandpiper ringed in Denmark (n=31). Lines indicate direct migration.

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 755

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries 31
 -heraf uden for Danmark Recovered abroad 23(74%)
 Antal fugle No. of individuals 31
 -heraf mærket som unger Ringed as chicks 0
 Genmeldingsandel Proportion recovered 4,1 %
 Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark
 Ringed abroad and recovered in Denmark

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird 8 år 6 mdr.
 Længste afstand Longest dist. Marokko Morocco 2.865 km
 Nordligst Northernmost Danmark Denmark (56° 18'N)
 Sydligst Southernmost Marokko Morocco (33° 34'N)
 Østligst Easternmost Danmark Denmark (12° 38'E)
 Vestligst Westernmost Marokko Morocco (06° 38'W)

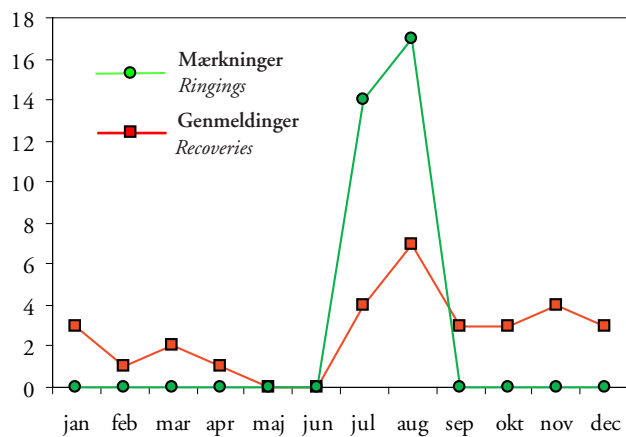

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af svaleklire. Month of ringing and recovery for recovered green sandpiper.

lille danske bestands træk- og overvintringsforhold er derfor endnu meget begrænset. Ud over oplysninger om svaleklirer, der er ringmærket i Danmark, foreligger der fire genfund i Danmark af fugle, ringmærket i udlandet.

Træk- og overvintring

På efterårstrækket er de tidligste fugle i det danske genfundsmateriale mærket på Amager i den første uge af juli – to ungfugle i deres første kalenderår. Voksne svaleklirer ankommer til Danmark fra midten af juni og ungfugle fra midten af juli (Meltofte 1993). I de fleste egne af Danmark er der flere ungfugle end voksne (Meltofte 1993), hvilket forklarer den relativt store andel af ungfugle i ringmærkningsmaterialet. Fuglene forlader relativt hurtigt Danmark, og i august ligger den gennemsnitlige position for de genmeldte fugle syd for landet (fig. 5). Fuglene trækker mod sydvest (fig. 2B) til raste- og fourageringslokaliteter i Vesteuropa. Danskmærkede svaleklirer er i efterårsmånederne genfundet i Tyskland, Frankrig og en enkelt i Spanien (fig. 1). De hurtigste fugle er genfundet i det nordvestlige Frankrig i begyndelsen af august.

De danske trækgæster er genmeldt som overvintrende i Holland, Frankrig og Spanien samt i Nordvestafrika (fig. 1). I alt tre af de danskmærkede svaleklirer er genfundet i Marokko og Algeriet, men ingen er genfundet syd for Sahara, hvor størstedelen af den skandinaviske bestand menes at overvintre (Cramp & Simmons 1983). Ringmærkning af svaleklirer i Norge og på De Britiske Øer har heller ikke givet genfund syd for Sahara, og genfundene ligger inden for det samme område som de danskmærkede fugle (Bakken m.fl. 2003, Wernham m.fl. 2002).

Vinterkvarteret forlades i marts og april (Cramp & Simmons 1983), og forårstrækket ser ud til at berøre

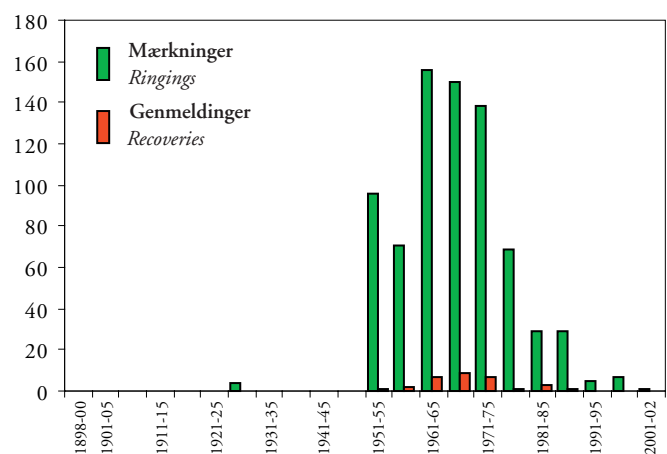

Fig. 4. Mærknings- og genfindsår for svaleklire ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of green sandpiper ringed in Denmark.

den samme del af Vesteuropa som i efterårs- og vinterperioden (fig. 1). På returtrækket er de danske trækgæster genfundet i Marokko (4. marts 1959) og i Frankrig (hhv. 8. marts 1971 og 16. april 1975). Trækket passerer Danmark i begyndelsen af april og ebber ud midt i maj (Meltofte 1993).

Da ingen af de danskmærkede fugle er genfundet i artens yngleområde, er det ikke muligt på baggrund af den danske ringmærkning at udpege, hvor de danske trækgæster kommer fra. Til gengæld er der i Danmark genfundet svaleklirer, som er mærket i det sydlige Finland samt i Sverige, hvilket giver et fingerpeg om trækgæsternes yngleområde (fig. 6).

Genmeldings- og dødsårsager

I genfundsmaterialet drejer fem af de 31 genfund sig om fugle, som er aflæst i live, mens resten er døde (fig. 7A). På nær én fugl er alle de døde fugle omkommet som følge af jagt (fig. 7B). En af de danskmærkede

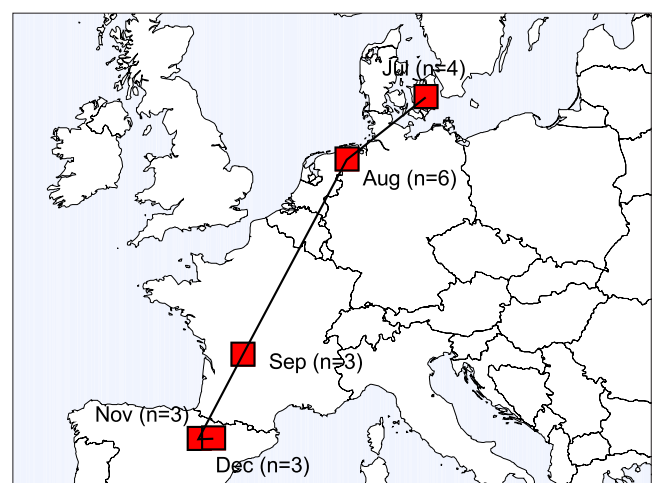

Fig. 5. Månedlige gennemsnitspositioner for svaleklire ringmærket i Danmark og genmeldt i efterårs- og vinterperioden. Monthly mean positions of green sandpiper ringed in Denmark and recovered during autumn and winter.

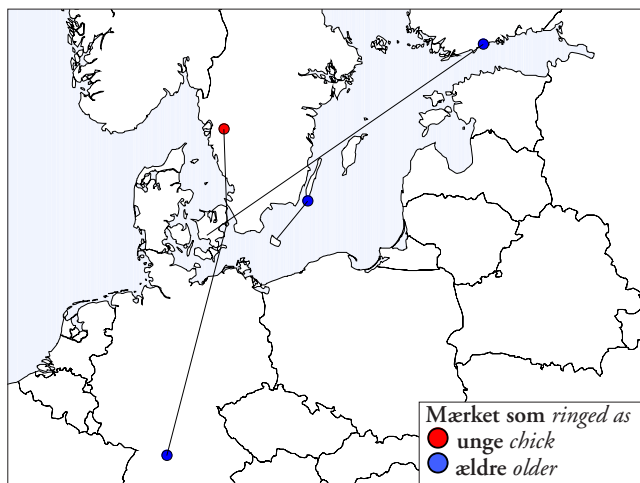

Fig. 6. Mærkningslokaliteter forbundet til genfundningslokaliteter for svaleklire ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=4). Ringing sites connected to recovery sites of green sandpiper ringed abroad and recovered in Denmark (n=4).

svaleklirer er skudt i Danmark (1955), mens resten stammer fra Holland (1), Frankrig (11), Spanien (4), Marokko (1) og Algeriet (2). Den seneste svaleklire, der er indrapporteret som skudt, er fra Frankrig i 1990.

English summary

The green sandpiper is a rather rare breeding bird in Denmark and is most common in northern Zealand. Passage migrants are observed in Denmark in June–September and April–May.

In Denmark the first green sandpiper was ringed in 1928, with the majority ringed from 1950 to 1980. All the recovered birds were ringed in July–August, 77% on Amager. The recovered birds are probably passage migrants.

Our knowledge about the origin of the passage migrants in Denmark is very limited since none has been recovered in the breeding area, and only three birds ringed in Sweden and Finland have been recovered in Denmark. Adult green sandpipers arrive in Denmark from mid-June, and juveniles from mid-July. Most have left Denmark by the end of August, when the mean position is south of Denmark. The migration is SW and during autumn birds have been recovered in Germany, France and Spain. During winter recoveries are from the Netherlands, France, Spain, Morocco and Algeria. None of the birds has been recovered south of the Sahara, where the majority of the population is believed to winter. The spring migration seems to follow the same route as in autumn, i.e. northwest Africa, Iberia and France. Green sandpipers pass Denmark from early April to mid-May.

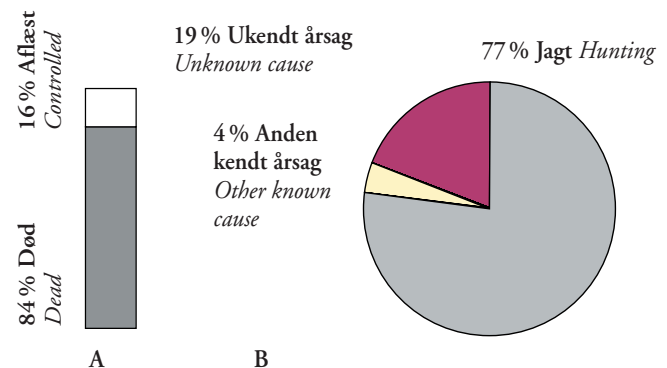

Fig. 7. A) Genmeldingsårsager (n=31) og B) dødsårsager (n=26) for svaleklire ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=31) and B) cause of death (n=26) of green sandpiper ringed in Denmark.